

การตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Social Awareness of Mahasarakham University Undergraduate Students in Psychology

ลักขณา สริวัฒน์¹

Lakkhana Sariwat¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 5 ด้านประกอบด้วย ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม ของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ผลการเรียน และระดับชั้นปี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 154 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (independent samples) และ F-test

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) นิสิตมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านอยู่ในระดับสูงที่เหลืออีก 1 ด้านคือด้านความเข้าใจสังคมอยู่ในระดับปานกลาง 2) นิสิตหญิงมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 3 ด้านสูงกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีก 2 ด้านคือความรู้สึกไวต่อสังคมและความเข้าใจสังคมมีระดับไม่แตกต่างกัน 3) นิสิตที่มีผลการเรียนดีและปานกลางมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ด้านความเข้าใจสังคมของนิสิตมีผลการเรียนดีมีระดับสูงกว่านิสิตมีผลการเรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นิสิตทุกชั้นปีมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตชั้นปีที่ 4 มีระดับสูงกว่านิสิตชั้นปีอื่นๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านิสิตทุกชั้นปีมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคม 4 ด้านไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านความรู้สึกไวต่อสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และนิสิตชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างกันกับนิสิตชั้นปีที่ 3

คำสำคัญ: การตระหนักรู้ทางสังคม, ด้านความรู้สึกไวต่อสังคม, ด้านความเข้าใจสังคม, ด้านการสื่อสารทางสังคม, ด้านการแก้ไขปัญหาทางสังคม, ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม, นิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาจิตวิทยา

¹ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Associate Professor, Educational Psychology and Guidance Department, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

This research aimed to study and compare levels of total social-awareness in 5 aspects including social sensitivity, social understanding, social communication, social problem solution and social involvement. One hundred fifty four Mahasarakham University undergraduate students in psychology under gender participated. Results were from those studying in the second semester of the 2011 academic year. The statistics for data analyses were mean, standard deviation and tested the hypothesis through t-test (independent samples) and F-test.

The results of the study were: 1) The levels of total social-awareness in 4 aspects of Mahasarakham University undergraduate students in psychology were high, but the rest, on the social understanding aspect, was at a moderate level. When those in the total and 5 aspects of the students under gender, study result, and year of study were compared, it appeared that the level of social awareness of the female were higher than the male's in total and in 3 aspects at the level of .05 statistical significance, except for the levels of social sensitivity and social understanding aspects that were not different. Those in total and 4 aspects of the students with good and fair study were not different, except for the level of social understanding aspect under the good study which was higher at the level of .05 statistical significance. Those in total of the students from the 1st year to the 4th year were different as that of the 4th year students was higher than that of the rests at the level of .05 statistical significance. When 5 aspects were under comparison, it appeared that the level of social sensitivity of the 4th year students was higher than the first and the second at the level of .05 statistical significance but not different from the third, and the levels of the rest 4 aspects were not different.

Keywords: social-awareness, social sensitivity aspect, social understanding aspect, social communication aspect, social problem solution aspect, social involvement aspect, undergraduate students in psychology

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เน้นวัตถุนิยมที่ต้องใช้เงินซื้อหามาเพื่อให้ได้ไว้เป็นเจ้าของตามความต้องการ แต่วัตถุต่างๆดังกล่าวนั้นเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ที่มีการประเมินค่าสูงมาก จึงต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการซื้อมาตอบสนองความปรารถนาของแต่ละคน คนในสังคมจึงต่างก็มุ่งหางานประเภทที่ให้ค่าตอบแทนสูงและมีความมั่นคงในชีวิต ตามด้วยการมีเกียรติเป็นที่ยกย่องของคน

โดยทั่วไป เริ่มตั้งแต่ในระดับครอบครัวไปจนถึงสังคมไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ แต่จำนวนคนมีมากกว่างานไม่ว่าจะเป็นงานในหน่วยงานราชการหรือเอกชน การแข่งขันเพื่อให้ได้ตำแหน่งหน้าที่การงานดังกล่าวจึงเกิดขึ้นสูงมาก เนื่องจากจำนวนคนมีมากกว่าตำแหน่งงานที่ต้องการรับมากมายหลายเท่าตัว แต่ละคนต่างก็ต้องทำงานซึ่งหมายถึงการมีรายได้มาเลี้ยงชีพตนเองหรือครอบครัว จึงมีการชิงดีชิงเด่นกัน มีการต่อรองกันในผลประโยชน์ รวมถึงมีการเอาเปรียบกันโดยไม่นึกถึงคนอื่นว่าจะได้รับผลกระทบอย่างไร คนในยุคแห่ง

เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเช่นในขณะนี้จึงขาดการตระหนักรู้ถึงความเห็นอกเห็นใจกัน ขาดความเมตตากรุณาต่อกันเหมือนเช่นในอดีตที่อยู่ด้วยกันแบบพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกันและกัน สรุปลก็คือไม่มีความคิดที่จะรับรู้สังคมว่าเป็นอย่างไร เตือนร้อนเพียงไว้กับการกระทำของตน การรับรู้ถึงความรู้สึกระหว่างกันและกัน ไม่ให้ความช่วยเหลือกัน ไม่ช่วยกันแก้ปัญหา หรือไม่ให้ความร่วมมือกันในการทำงาน พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการไม่มีความตระหนักรู้ทางสังคม (ลักขณา สรีวัฒน์. 2553)

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เห็นได้อย่างชัดเจนทั่วโลกขณะนี้คือการติดต่อ สื่อสารกันได้ในวินาทีที่ต้องการแม้อยู่ไกลกันคนละซีกโลก ซึ่งทำได้โดยใช้การสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์มือถือหรือผ่านทางอินเทอร์เน็ต สังคมไทยก็ตกอยู่ในสภาพไม่แตกต่างจากสังคมชาติต่างๆ ที่พบได้ทั่วโลกทุกเพศทุกวัยตั้งแต่ในระดับเด็กปฐมวัยจนถึงวัยผู้ใหญ่ที่ใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน วันจนกลายเป็นปัจจัยพื้นฐานแทบจะขาดเสียไม่ได้อันได้แก่ โทรศัพท์มือถือ และคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมือที่มีชื่อว่า i-pad ที่ใช้งานเว็บไซต์ เช็คอีเมล ดูหนัง และอ่านหนังสือได้อย่างไม่เคยมีมาก่อน (ไทยรัฐ. 2555) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีล่าสุดกำลังอยู่ในความสนใจและต้องการของคนไทยทั่วไป อย่างไรก็ตามเครื่องมือดังกล่าวก็มีข้อเสียไม่น้อยไปกว่าข้อดีคือมีการสื่อสารแบบไม่จริงใจ ใช้เป็นช่องทางการหลอกลวง หรือคดโกงกันเช่นล่อลวงไปจีบปล้นและทำร้ายร่างกาย หรือล่อลวงไปชมขึ้นดังที่เห็นได้จากข่าวทางสื่อต่างๆ ส่วนเด็กจะเล่นเกมได้โดยไม่จำกัดเวลา และมักเป็นเกมเกี่ยวกับการยิงต่อสู้กัน หรือแข่งขันกัน ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เล่นทำให้เกิดความเคยชินจนกลายเป็นคนก้าวร้าวหรือโหดร้ายไปด้วยตามสัญชาตญาณที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Freud. 1960) หรือมีการเปิดดู

เว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กซึ่งเป็นผลเสียต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ก่อให้เกิดการ

กระทำที่เป็นปัญหาต่อสังคม จากที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าคนในสังคมแห่งความ เจริญ ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่วนใหญ่ขาดการรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น ยึดแต่ความต้องการของตนเป็นสำคัญ แม้ว่าจะทำความเดือนร้อนให้แก่บุคคลอื่นก็ตาม ซึ่งก็เป็น เพราะขาดการตระหนักรู้ทางสังคมนั่นเอง (Langone and Black. 1997)

การตระหนักรู้ทางสังคมหมายถึงความสามารถในการรับรู้และเข้าใจตนเองและผู้อื่นจนนำไปสู่การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก่อให้เกิดความเข้าใจผู้อื่นและสังคมจนเกิดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ทำให้ตนเองและผู้คนรอบข้างมีความสุข (Black & Rojewski. 1998: online) ดังนั้นหากคนในสังคมมีการตระหนักรู้ทางสังคมจะแสดงออกให้เห็นด้วยการมีความเห็นอกเห็นใจกัน มีใจเมตตากรุณา เกรงกลัวต่อบาป มีความเข้าใจปัญหาสังคมพยายามช่วยบุคคลที่มีปัญหา สามารถใช้การสื่อสารที่ถูกต้องซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดในสังคมได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่นี้ สังคมไทยเราก็จะเป็นสังคมที่มีความสุขสงบกันมากกว่านี้ แต่เนื่องจากการมีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในเรื่องบุคลิกภาพความรู้สึกนึกคิด ดังนั้นความขัดแย้งกันและความไม่เข้าใจกันจึงเกิดขึ้นในทุกๆ สังคม และพบว่ามิบุคคลไม่น้อยที่มีปัญหาสุขภาพ จิตในรูปแบบต่างๆ เช่น มีความเครียด มีความขัดแย้งทางความคิดความรู้สึกในตนเองจนไม่สามารถคิดและตัดสินใจได้ ปัญหาทางสุขภาพจิตนี้ต้องได้รับการบำบัดช่วยเหลือทันท่วงทีจึงจะบรรเทาเบาบางลง มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาทางจิตอย่างรุนแรงจนไม่สามารถบำบัดหรือรักษาให้หายได้ และผู้มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหา ดังกล่าว คือจิตแพทย์ ที่ให้การรักษาผู้ป่วยทางจิต หรือนักจิตวิทยาผู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมของบุคคลเข้าใจทั้งสาเหตุและวิธีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อกัน เพื่อสามารถบำบัดผู้ที่มีปัญหาทางความคิดความรู้สึกให้กลับเป็นปกติได้ (Sue. 1990)

นิสิตนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาจิตวิทยาทุกคนจะมีอาชีพเป็นนักจิตวิทยาเมื่อจบการศึกษาแล้ว และต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับสังคม นั่นคือ การให้ความช่วยเหลือบุคคลทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่มในสังคมโดยตรง ดังนั้นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของนิสิตนักศึกษาสาขาจิตวิทยาที่ควรพึงมีได้แก่ “การตระหนักรู้ทางสังคม” ซึ่งตรงกับคุณสมบัติของนักจิตวิทยาคือเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ และบุคคลที่อยู่ในสังคม สามารถทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ และบุคคลในสังคมได้อย่างถูกต้อง มีการสื่อสารที่เหมาะสมและสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม (Black & Rojewski. 1998: online) มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งตั้งอยู่ในเขตจังหวัดมหาสารคาม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีนโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท การศึกษาจึงเป็นศูนย์กลางการพัฒนาภูมิภาคอินโดจีนได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรและสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลาย และมีความเหมาะสมกับความต้องการของสังคมในท้องถิ่น โดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็นสากลเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาของสังคมประเทศและภูมิภาคอินโดจีนสืบไป (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2554) ประกอบด้วยคณะต่าง ๆ 17 คณะและ 2 วิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์เป็นคณะหนึ่งที่ประกอบด้วยภาควิชา 6 ภาควิชา และหนึ่งในนั้นคือภาควิชาจิตวิทยา การศึกษาและการแนะแนว ที่จัดการเรียนการสอนแก่นิสิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยา เพื่อผลิตนักจิตวิทยาให้มีความรู้ความ สามารถ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและสังคมให้บรรลุตามศักยภาพ (ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. 2548) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนและมีส่วนร่วมในการผลิตบัณฑิตกลุ่มนี้ จึงมีความต้องการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม

ทั้งโดยรวมและด้านต่าง ๆ 5 ด้านได้แก่ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคมของนิสิตกลุ่มนี้ว่ามีสูงต่ำเพียงใด และหากพบว่ามีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมต่ำจะทำการศึกษาวิธีพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาให้สูงขึ้นเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม และรายด้านของนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยามหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ผลการเรียน และระดับชั้นปี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยามหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ผลการเรียน และระดับชั้นปี

สมมุติฐานในการวิจัย

นิสิตสาขาวิชาจิตวิทยามหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ผลการเรียน และระดับชั้นปีต่างกันมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่นิสิตสาขาวิชาจิตวิทยามหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 187 คนที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตจำนวน 154 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้สึกไวต่อสังคม ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทาง

สังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม แบบเต็มข้อความรวม 57 ข้อ

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล

3.1 ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการแจกแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมแก่นิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาทุกชั้นปี จำนวน 187 คน ในต้นเดือนธันวาคม 2554 และเก็บรวบรวมได้คืนทั้งหมดรวม 168 ชุด ในปลายเดือนธันวาคม 2554

3.2 นำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมมาตรวจสอบความสมบูรณ์พบว่าได้แบบวัดที่สมบูรณ์จำนวน 154 ชุดคิดเป็นร้อยละ 78-17 จึงได้ทำการตรวจและให้คะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน

3.3 นำคะแนนมาจำแนกตามเพศ ผลการเรียน และระดับชั้นปี เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปจากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ ผลการเรียน และระดับชั้นปี โดยใช้สถิติพื้นฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ ผลการเรียน และระดับชั้นปี โดยใช้ t-test (independent samples) และ F-test

สรุปผลและอภิปรายผล

1. นิสิตสาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านอยู่ในระดับสูง ส่วน ด้านความเข้าใจสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ปรากฏเช่นนี้เพราะความเข้าใจสังคมเป็นองค์ประกอบการตีความที่

สะท้อนถึงความสามารถในการคิดว่ามีอะไรเกิดขึ้นในสังคม มีความเข้าใจถึงแรงจูงใจ ความใส่ใจของคนในสังคมและบทบาทที่มีต่อกันในสังคม ดังนั้นการเข้าใจสังคมจึงเป็นการคิดเพื่อทำความเข้าใจบุคคลอื่น ซึ่งในการพัฒนาความเข้าใจต้องมีการพัฒนากระบวนการคิดให้มีเหตุผลเพื่อจะอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยาวชนที่เป็นช่วงวัยที่มีการคิดเชิงนามธรรมสามารถคิดเชิงเหตุผล และมีการทำความเข้าใจบทบาทตนเองโดยพิจารณาจากมุมมองหรือพฤติกรรมของผู้อื่น (Black & Rojewski. 1998: online) ซึ่งทักษะเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานในสังคมและชุมชนหากได้ทำงานอย่างเต็มตัวภายหลังจบการศึกษา ส่วนการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน ของนิสิตกลุ่มนี้มีระดับสูง เนื่องจากนิสิตในสาขา วิชาจิตวิทยาทุกคนได้เรียนวิชาจิตวิทยาซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้อุณหภูมิเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันไม่เฉพาะรูปร่างหน้าตาแต่ยังแตกต่างกันในความรู้สึกนึกคิดด้วย เมื่ออยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นสังคม และชุมชนจึงเข้าใจในเรื่องความคิดความรู้สึกที่ไม่ตรงกัน ดังนั้นแต่ละคนจึงต้องพยายามเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในสังคมและชุมชน และเข้าใจด้วยว่าเหตุที่มีพฤติกรรมดังกล่าว นั้นเพราะสาเหตุใด เมื่อเข้าใจแล้วก็จะปรับตัวเข้ากันได้เรียกได้ว่ามีความรู้สึกไวต่อสังคม อีกทั้งจะมีการพุดจาไม่ให้เกิดการกระทบกระทั่งกัน คือ รู้จักสื่อสารกับผู้อื่นให้เข้าใจถึงความคิดความรู้สึกของตน และได้รับการตอบสนองตามวัตถุประสงค์ (ลักขณา สรีวัฒน์. 2549) นอกจากนี้ นิสิตยังได้ร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับชั้นปี ระดับภาค วิชา และระดับคณะ จึงมีการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน มีความผูกพันกัน มีความรักระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องทำให้เกิดการช่วยเหลือกันและกัน ได้รับการฝึกให้มีการปรับตัวและปรับปรุงแก้ไขปัญหาของ

ตนเองทำให้ขณะปมด้อยของตน และขจัดปัญหา การขัดแย้งภายในจิตใจตนได้ ทำให้เกิดความมั่นใจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนและผู้อื่นได้ดีขึ้น รู้จัก รับฟังเหตุผลของผู้อื่นรู้จักการเป็นผู้ให้ ทำให้เป็น คนเข้มแข็ง ยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตาม สภาพในปัจจุบัน (Miller. 1998)

2. เมื่อเปรียบเทียบระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านของนิสิตสาขาวิชา จิตวิทยาจำแนกตามเพศ ผลการเรียนรู้ และระดับชั้นปี ผลปรากฏดังนี้

2.1 นิสิตเพศหญิงมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน สูงกว่าชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ อีก 2 ด้านไม่แตกต่างกัน คือความรู้สึกไวต่อสังคม และความเข้าใจสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตทั้ง เพศหญิงและชายต่างก็มีกิจกรรมกลุ่มร่วมกันช่วย กันคิดช่วยการวางแผนและช่วยกันทำกิจกรรมใน ห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยไม่แยกหญิงหรือ ชาย มีการแสดงความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเช่นนี้ ทั้งในสาขาวิชาเดียวกันและต่างสาขาวิชา จึงเกิด ทักษะในการเรียนและการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 ปีย่อมมีบรรยากาศของความ เป็นนักจิตวิทยาที่ต้องมีการรับรู้ มีความเข้าใจใน ความคิดความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น หรือที่เรียกว่า ใจเขาใจเรานั่นเอง (Black & Rojewski. 1998: online) ส่วนนิสิตหญิงมีการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายด้าน 3 ด้านสูงกว่าชายอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สำหรับการตระหนักรู้ ทางสังคม 3 ด้านได้แก่ การสื่อสารทางสังคม การ แก้ปัญหาทางสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคมที่ นิสิตหญิงมีสูงกว่าชาย เพราะการมีลักษณะของ ความเป็นหญิงคือเมตตาปราณี อ่อนโยน นุ่มนวล พุดจาสื่อสารอย่างสุภาพ ไพเราะ มีพฤติกรรมที่ ต่อต้านสังคมน้อยกว่าชาย และมีความละเอียดอ่อนและอดทนสูง ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีผลต่อการ สื่อสารที่ดี ได้รับความร่วมมือกันระหว่างบุคคล

ในกลุ่มในการแก้ปัญหาในสังคม ส่วนนิสิตชายมี ลักษณะเชิงกร้าวให้สมกับเป็นผู้ชายตามค่านิยม ความเป็นชายจะเน้นพฤติกรรมที่แสดงถึงความ สามารถของบุคคลในการที่จะผลักดันตน เองไปสู่ ความสำเร็จในชีวิตซึ่งสอดคล้องกับ Langone and Black (1997) ที่พบว่าความเป็นชายเน้นบทบาท ผู้นำมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง มีความก้าวร้าว ถือ อภิสัทรี รักอิสระ มีความมั่นใจในตนเอง และมี แบบ อย่างเฉพาะตัว ในขณะที่ความเป็นหญิงจะ เน้นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถใน การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีความผูกพันกับ ครอบครัว มีความนุ่มนวล เมตตากรุณา ให้ความ อบอุ่น สุภาพอ่อนโยน เห็นอกเห็นใจ แสดงความ รักใคร่ มีความเข้าใจเพื่อนมนุษย์ และอ่อนไหวต่อ ความต้องการต่างๆ ด้วยลักษณะของความเป็น หญิงดังกล่าวจึงทำให้นิสิตหญิงมีการตระหนักรู้ทาง สังคมด้านการสื่อสารทางสังคม การแก้ปัญหาทาง สังคม และการมีส่วนร่วมในสังคมสูงกว่านิสิตชาย

2.2 นิสิตที่มีผลการเรียนดีและปาน กลางมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและ ด้าน 4 ด้านไม่แตกต่างกันแต่ด้านความเข้าใจ สังคมของนิสิตที่มีผลการเรียนดีมีระดับสูงกว่า กลุ่มปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะนิสิตที่มีผลการเรียนดีจะมี ความ สามารถในการทำงานในระดับดี อีกทั้งมี ความเข้าใจในความคิดความรู้สึกของเพื่อนจะคิด วิเคราะห์งานได้เป็นอย่างดี ชอบทำกิจกรรมกลุ่ม และมักจะได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มและนำ เสนอผลงานกลุ่ม เข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ของ สังคม จึงมักเป็นบุคคลที่เพื่อนคาดหวังไว้มากในด้าน ความสามารถสอดคล้องกับ Mischel (Langone & Black. 1997: online; citing Mischel. 1973) ที่กล่าวถึงความเข้าใจสังคมว่าเป็นการทำ ความ เข้าใจบุคคล เหตุการณ์ที่เกิด ขึ้นในสังคม มีการ คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลก่อนการตัดสินใจหรือ เมื่อพวกเขาเลือกทำพวกเขาจะพิจารณาว่าสิ่ง ที่จะทำนั้นถูกหรือผิด และพวกเขามีความเจริญ

เติบโตด้านความคิด โดยสามารถที่จะโต้แย้งและอภิปรายประเด็นสังคมได้ มีกระบวนการคิดที่เหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ สำหรับระดับการตระหนักรู้ทางสังคมด้านความรู้สึกไวต่อสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ปัญหาทางสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคมของนิสิตทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะนิสิตได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดเวลาจึงมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อีกทั้งมีการฝึกการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยกลุ่มที่เรียนดีช่วยแนะนำเพื่อนๆ ในการทำงานทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยว นอกจากนี้ยังมีการปลูกฝังให้ช่วยกันระหว่างเพื่อนหรือรุ่นพี่รุ่นน้องรวมไปถึงบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสร้างคุณสมบัติของการเป็นนักจิตวิทยา สอดคล้องกับการศึกษาของ Greene and Kamimura (2003) ที่พบว่าเยาวชนที่มีโอกาสได้รับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนกลุ่มต่างๆ จะทำให้มีการตระหนักรู้ถึงสังคมของตนเองได้ดียิ่งขึ้น การสื่อสารเป็นรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยการใช้พูดและท่าทาง หากบุคคลมีปัญหาในการสื่อสารก็จะทำให้ขาดความตระหนักรู้ทางสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน บุคคลต้องมีทักษะการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมมีความสามารถในการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการสื่อสารกับบุคคลในสถานการณ์ปกติ การแก้ไขปัญหาสังคมเป็นทักษะที่นักศึกษาใช้ในการวิเคราะห์ การทำความเข้าใจ การตัดสินใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในทุก ๆ วัน และปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง ดังนั้นการแก้ไขปัญหาทางสังคมจึงเป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยกับเยาวชนคือปัญหาจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมของพวกเขา เช่นความขัดแย้งกับพ่อแม่ ความขัดแย้งกับเพื่อน และความขัดแย้งกับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนั้นมีหลาย

วิธี แต่ควรเป็นวิธีการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ (Langone & Black. 1997: online) และสอดคล้องกับ Melissa (1984) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นความสามารถที่แสดงถึงระดับการรับรู้หรือความสนใจที่เกิดขึ้น โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมในสังคม และการมีส่วนร่วมของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแรงจูงใจของบุคคลที่จะลงมือกระทำกิจกรรม และเป็นกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจหรือปัญหาของบุคคลนั้น

2.3 นิสิตทุกชั้นปีมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตชั้นปีที่ 4 มีสูงกว่าทุกชั้นปีที่ ผลปรากฏเช่นนี้เพราะนิสิตชั้นปีที่ 4 ได้รับการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ และอยู่ในระหว่างการฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ย่อมนำความรู้ไปใช้ในการฝึกงานทางการแนะแนวและการให้คำปรึกษา จนเกิดประสบการณ์มากกว่า นิสิตปีอื่นๆ การนำความรู้ความสามารถของตนไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงานในวิชาชีพโดยตรงทำให้เกิดประสบการณ์ตรงในการรู้และเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยการคิดวิเคราะห์ การประเมินตัดสินอย่างรอบคอบ ประกอบด้วยความสามารถคิดวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ความสามารถประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และประเมินความคิดความรู้สึกของบุคคลในสังคม ความสามารถในการตัดสินใจ เหตุการณ์และความคิดความรู้สึกของบุคคลในสังคม (Melissa. 1984) เยาวชนจะเข้าใจมุมมองของคนอื่น มีการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลก่อนการตัดสินใจอันเป็นพื้นฐานของทักษะการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหา เรียกได้ว่าการตระหนักรู้ทางสังคม เพราะการตระหนักรู้ทางสังคมมุ่งเน้นการทำ ความสัมพันธ์อันดีต่อกันจนเกิดการรับรู้และเข้าใจในผู้อื่น มีการแก้ไขปัญหา ร่วมกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จของกลุ่ม แต่เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นรายด้านพบว่า นิสิตทุกชั้นปีมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคม

4 ด้านไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านความรู้สึกไวต่อสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีสูงกว่าชั้นปีที่ 1 และ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างกันกับชั้นปีที่ 3 ทั้งนี้เพราะนิสิตชั้นปีที่ 4 และปีที่ 3 มีประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคมมากกว่าชั้นปีอื่นๆ ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในห้องเรียนจากกระบวนการกลุ่มระหว่างเรียน และทำกิจกรรมนอกห้องเรียนระหว่างชั้นปี หรือระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ซึ่งทำให้มีการช่วยกันร่วมมือกัน และแก้ปัญหาาร่วมกัน จึงมีการรับรู้ในความคิดความรู้สึกของผู้อื่นทำให้เข้าใจในสังคมค่อนข้างดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 ซึ่งมีประสบการณ์น้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ Greene and Kamimura (2003) ที่พบว่าเยาวชนที่มีโอกาสได้รับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนกลุ่มต่างๆ จะทำให้มีการตระหนักรู้ถึงสังคมของตนเองได้ดียิ่งขึ้น สำหรับระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและด้านความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม การแก้ปัญหาทางสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคมของนิสิตทุกชั้นปีไม่แตกต่างกัน ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะนิสิตทุกชั้นปีได้รับการฝึกการทำงานทั้งในห้องเรียน และได้รับงานกิจกรรมนอกห้องเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับLangone and Black (1997) ที่พบว่ากระบวนการร่วมมือกันในการทำงาน มีการ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นของกลุ่มที่แต่ละคนมีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้เกิดวิธีการนำไปสู่ความสำเร็จในเรื่องงาน มีความเข้าใจในความแตกต่างกันในด้านความคิดความรู้สึก มีการปรับตัวเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานจนสามารถสร้างงานให้เกิดความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 การตระหนักรู้ทางสังคมเกิดจากประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นดังนั้นพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องทางบ้านต้องฝึกให้เด็ก ๆ ช่วยกันทำงานบ้านระหว่างพี่น้อง หรือถ้าไม่มีพี่หรือน้องให้ช่วยพ่อแม่การทำงานจะช่วยฝึกให้เด็กเข้าใจตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานเพียงใด รู้จักคิดวิเคราะห์ตนเองว่าจะทำงานให้สำเร็จได้อย่างไร และรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะทำงาน

1.2 การตระหนักรู้ทางสังคมในด้านต่างๆ อาจมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่เด็กได้รับ ดังนั้นครูจึงควรให้งานเด็กทุกกลุ่มสาระวิชา และให้งานอย่างสม่ำเสมอ มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพัฒนา การด้านต่างๆ ของเด็ก

1.3 การสอนด้วยกระบวนการกลุ่มจะมีโอกาสให้เด็กได้ฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือการช่วยกันแก้ปัญหาด้วยการเสนอประสบการณ์ของตนที่เคยใช้และได้ผลมาก่อน ลักษณะกิจกรรมดังกล่าวจะกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมและรับผิดชอบเรื่องต่างๆ ของกลุ่ม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองจนเป็นการตระหนักรู้ในตนเองและสังคมได้ในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตสาขาวิชาอื่น และเปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชาต่างๆ

2.2 ควรเปรียบเทียบผลการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตสาขาวิชาจิตวิทยาระหว่างทฤษฎีเกสตัลท์และทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตสาขาวิชาต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- พบกับ iPad 2 และอีกกว่า 200 เหตุผลที่ทำให้คุณรัก iPad. (30 มีนาคม.2555). *ไทยรัฐ*. หน้า 36.
- ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. (2548). *หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2554). *หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2554*. มหาสารคาม. อภิชาติการพิมพ์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2553). *จิตวิทยาการทำงานในชุมชน*. มหาสารคาม: ธนภรณ์การพิมพ์.
- Black, Rhonda S, & Rojewski, Jay W. (1998). "The Role of Social Awareness in the Employment Success of Adolescents with Mild Mental Retardation," *Education and Training in Mental Retardation and Development Disabilities*. 33(2): 144-161; Retrieved September 1, 2005, from [http:// unweb.hwwilsonweb.com](http://unweb.hwwilsonweb.com).
- Freud, S. (1935; Reprinted 1960). *A General Introduction to Psychoanalysis*. New York: Washington Square Press.
- Greene, Rhirley R; & Kamimura, Mark. (2003). "Ties That Bind: Enhanced Social Awareness Development Through Interaction with Diverse Peers," *The Annual Meeting of the Association for Study of Higher Education Portland, Oregon*. 12-15; November.
- Langone, John and Black, Rhonda S. (1997). "Social Awareness and Transition to Employment for Adolescents with Mental Retardation," *Remedial and Special Education*. 18: 214-222; Retrieved September 1, 2005. from [http:// unweb.hwwilsonweb.com](http://unweb.hwwilsonweb.com)
- Melissa, Spafford M. (1984). *A Test of Social Awareness for Junior High School Student*. Unpublished Doctoral Dissertation. The Indiana University.
- Miller, Darcy. (1998). *Enhancing Adolescent Competence Strategies for Classroom Management*. California: Wadworth Publishing Company.
- Mischel, Walter. (1993). *Introduction to Personality*. 5th ed. Forth Worth: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Sue, D.W. (1990). "Culture Specific Strategies in Counseling," *A Conceptual Psychology Research and Practice*. 21: 563.